

Come on in, people, we're gonna tell you about good dreams and things to make you happy!

"Come In the Morning", Bob Mosley

Druna se uvalila u moju fotelju, prediše i otkopčava gornje dugme na farmerkama, upravo se najela. "Koju su ti ovi?", pita, i pokazuje prstom na jednu sliku na zidu. "Mobi Grejp", kažem, "jedna mnogo dobra grupa iz šezdesetih. Hoćeš da ti pustim nešto od njih?" "Ma neću. Vidi kako su smešni, na šta liče..."

Smešni, kako da ne... Druna je klinka, i nema pojma o nekim stvarima. U svoje vreme, Mobi Grejp su izgledali fenomenalno, najmodernije moguće, totalno u fazonu. Meni su i danas lepi, ali kako to njoj da objasnim? Mislim da je potrebno da nekog voliš da bi ti izgledao lep čak i ako ima smešne šiške.

Priča o Mobi Grejpu je tužna, poučna, i izvanredno zanimljiva. To je priča o izneverenim očekivanjima, o protraćenom talentu, o upropašćenoj karijeri i o ludilu. A više od svega ovoga, to je priča o sjajnoj muzici.

U trenutku kad je grupa Mobi Grejp osnovana, svi članovi imali su već veliko iskustvo kao muzičari, svirajući godinama u raznim grupama. Neposredno pre Mobi Grejpa, dvojica od petorice članova (Džeri Miler, solo-gitarista i Don Stivenson, bubnjar) svirali su u grupi Frentiks, u gradu Takoma u američkoj državi Vašington. Godine 1965. Frentiks se sele u okolinu San Franciska, gde im se pridružuje i treći član budu-

ćih Mobi Grejpu, Bob Mozli, bas-gitarista. Mozli se nije dugo zadržao u Frentiksima, ali je Milera i Stivensona upamtio kao odlične muzičare, i odabraće kasnije, kad se bude sastavljao Mobi Grejpu, upravo njih dvojicu.

Negde u to vreme, Aleksandar Spens, poznat pod nadimkom Skip, Kanađanin koji je još od detinjstva živeo u Americi, napustio je grupu Džeferson Erplejn, u kojoj je svirao bubnjeve. Spens zapravo nije bio bubnjar, nego gitarista, a legenda kaže ovako: Marti Belin, pevač Džefersona, ugledao je Spensa u nekom kafeu u San Francisku, i toliko mu se dopalo kako je ovaj izgledao (sa frizurom nalik na Bitlse) da mu je odmah prišao i rekao: "Čoveče, ti si moj novi bubnjar!" Prema legendi, Spens, koji nikad u životu nije svirao bubnjeve, naučio je za nedelju dana da se njima služi u dovoljnoj meri da završi u Džefersonima. Na njihovom prvom albumu Spens je svirao, a grupa je snimila i nekoliko njegovih kompozicija. Opet prema legendi, Spens je izbačen iz te grupe posle jedne neobične eskurzije: sa nekoliko devojaka odvezao se u Meksiko, da uživaju u LSD-u. Kad se vratio, u grupi je zatekao novog bubnjara, i bio je bez posla. Kao i svakoj legendi, ni ovo se ne može bez rezerve verovati. Nije tačno da Spens nikada ranije nije svirao bubnjeve — svirao je doboš u školskom orkestru, kao gimnazijalac, pa mu je utoliko lakše bilo da u nekoj meri ovlada sviranjem na kompletu bubnjeva, kad se za to ukazala potreba. Takođe, nije tačno ni da je iz Džefersona izbačen jedino zbog nestašluka: grupa se muzički razvijala na način koji Spens nije mogao, ili nije želeo, da sledi — prosto, trebao im je bolji bubnjar.

Gitarista Piter Luis, poslednji član Grejpa koga dosad nisam pomenuo, u to vreme svirao je u Los Angelesu, u folk-rok grupi koja se zvala Peter and the Wolves, i upravo je bila u fazi ras-

padanja. Bili su stupili u kontakt sa grupom Joel Scott Hill Trio, sa idejom da zajedno nastupaju na koncertima, ali je umesto toga došlo do razmenjivanja članova: jedan član Džoelovog trija otišao je da se pridruži grupi Turtles, a Piterov bubnjar prešao je kod Džoela. Nešto kasnije, oni su zvali i samog Pitera da im se pridruži, što je ovaj i učinio, odlučivši da grupu Peter and the Wolves konačno pusti niz vodu. Novoformiranom sastavu je trebao i bas-gitarista, a Džoel se setio Boba Mozlija, s kojim je neko vreme svirao pre nego što se Mozli pridružio grupi Frentiks. Legenda kaže da je Luisu rekao ovo: "Znam jednog stvarno izvanrednog basistu, zove se Bob Mozli, samo što je lud." Piter je odgovorio: "Šta ima veze, ludilo je super." Pozvali su Mozlija da im se pridruži, i on je pristao. Prvi susret Pitera Luisa i Boba Mozlija takođe je deo legende: Luis je otišao da Mozlija sačeka na aerodromu, ušao je u aerodromski kafe, gde je trebalo da se nađu, i pogledom je tražio Mozlija; očekivao je da ugleda nekakvog hipika, ali je umesto toga video jednog tipa zalizane kose, sa naočarima za sunce i jarećom bradicom, u bermudama, patikama i belim čarapama — naravno, to je bio Mozli. Potreban je mali napor mašte da se ovaj susret zamisli i pravilno razume: u to vreme bilo je moderno biti hipik, a hipi-izgled odavao je pripadnost vladajućoj generacijskoj ideologiji — u toj aerodromskoj sceni, Piter Luis ima dugačku kosu, farmerke-zvonarice, i najverovatnije je bosonog. Umesto nekog sebi sličnog, kao novog člana svoje grupe ugledao je čoveka koji je izgledao kao ovejani profesionalni muzičar, i odmah je pomislio da se nikako neće slagati. Mozli nije progovarao ni reč, ušli su u auto, i tek negde na pola vožnje do Luisove kuće konačno je izustio: "Ojebavam kako sviram, a pevam bilo šta do visokog C. Koji kurac ti znaš da radiš?"

Mozli se nije hvalisao naprasno. Kad su prvi put zaszvirali zajedno, Luis je bio fasciniran njegovim snažnim, grubim pevanjem, koje kao da je dolazilo iz nekog središta u telu gde je bilo nakupljeno mnogo srdžbe, a takođe i načinom na koji je svirao bas: divlje, bučno, silovito, "nimalo nalik na Pola Mekartnija", kako je rekao Luis.

Sada nastupa prelomni trenutak u okupljanju Grejpa. Bubnjar koji je svirao sa Piterom i Džoelom napušta ih, a vraća se raniji bubnjar, koji je u međuvremenu upoznao čoveka po imenu Metju Kejc, i doveo ga je sa sobom. Kejc će imati odlu-

čuću ulogu u formiranju Moby Grejpa, ali će se vrlo brzo pokazati i sva zloćudnost njegove naravi, pa će on biti najodgovorniji i za propast grupe. Od svih u tom trenutku skupljenih članova, to je osetio jedino Džoel Skot Hil, te je odbio da sa Kejcom potpiše ugovor, i otišao je. U svetlosti kasnijih događaja i naknadnog znanja, čovek može samo očajavati što isto nisu učinili i ostali. Međutim, oni su i dalje videli Anakina Skajvokera u čoveku koga je Džoel odmah prozreo kao Darta Vejdera. Kakva šteta!

Metju Kejc je do tada bio menadžer Džeferson Erplejna, koga su oni otpustili otprilike u isto vreme kada je iz grupe izbačen i Skip Spens. On predlaže Piteru, Bobu Mozliju i bubnjaru Bobu Njukirku da se iz Los Anđelesa presele u San Francisko, gde ih upoznaje sa Spensom. Spens je uglavnom bio ritam-gitarista, a Piter Luis je svirao gitaru sa dvanaest žica, okidajući žice prstima, a ne trzalicom, i zaključili su da im je u grupi potreban i jedan pravi solo gitarista. Mozli se tada setio Džerija Milera iz Frentiksa, a s njim se na audiciji pojavio i bubnjar Don Stivenson. U grupu su primljeni obojica, pošto se dotadašnji bubnjar, Njukirk, ionako nije dopadao ostalim članovima ritam-sekcije, Spensu i Mozliju. Konačno, čitava postava je bila na okupu, pod plaštom Metju Kejca.

Ime za grupu — Moby Grape — odabrali su Mozli i Spens, po jednom vicu koji je tada bio popularan: "Šta je to što ima osam tona, purpurne je boje i pliva po moru? Moby Grejp!" "Mobi" je, naravno, asocijacija na Moby Dika, kita iz istoimenog Melvilovog romana, a "grape" znači "grožđe", koje je purpurne boje. Međutim, u ugovoru koji su članovi grupe potpisali sa Kejcom, vlasništvo nad imenom grupe preneli su na njega. Ubedio ih je da mu je to potrebno da bi uspešnije mogao da vodi poslove grupe, a kao sredstvo ubeđivanja iskoristio je uce- nu: u to vreme, on je plaćao stanove u kojima su članovi grupe živeli, i zapretio je da će te stanove otkazati ako ugovor ne bude potpisan po njegovoj volji. U tom trenutku, u jesen 1966. godine, članovima Grejpa verovatno nije izgledalo preterano važno ko je zakonski vlasnik imena, jer dešavale su se mnogo važnije stvari...

Tokom septembra i oktobra Moby Grejp su svakodnevno vežbali po osam sati. Atmosfera je bila grozničava, probe su do pucanja bile nabijene kreativnošću: od petorice muzičara upravo je nastajao **bend** u pravom smislu, celina koja prevazilazi

prost zbir sastavnih delova i ima osobenu i neponovljivu snagu i kvalitet. Mislim da je to najlepší i najpozitivniji trenutak u karijeri Mobi Grejpa, a paradoks je u tome što im *karijera*, tada, zapravo još nije bila ni počela... Vežbali su u klubu koji se zvao Ark — bio je to neki stari parobrod koji je privezan za obalu i pretvoren u mesto za izlaske i svirke. Dešavalo se čudo: sva petorica članova grupe pisala su pesme, takmičeći se međusobno; sva petorica su pevala, i to ne tako što bi svako pevao glavni, *lead*-vokal u svojoj pesmi, a ostali bi pevali prateće vokale, kao što su, na primer, radili Bitlsi ili The Byrds, već su sva petorica pevala *lead*-vokale — bilo je to savršeno orkestrirano višeglasno pevanje, harmonski razrađeno i izvedeno sa izvanrednom preciznošću, koje je slušaoca ostavljalo zadivljenog — nekakva kombinacija Hora bečkih dečaka, Bič Bojsa, Imprešnsa i Otisa Redinga, nabijena muškošću i divljom energijom. Gitare su posebna priča: postava od tri gitare najčešće je preterano gusta i ne sreće se tako često kod rok-grupa, ali Mobi Grejp su uspevali da savršeno aranžiraju svoje sviračke linije, tako da su Spensova ritam-gitara, Luisova dvanaestica i Milerova bluzerska solo-gitara uvek pravile široku, ubedljivu i jaku zvučnu sliku koja se nigde ne preklapa i pleni slušaočevu pažnju inventivnošću i sveobuhvatnošću zamisli. Tokom ta dva meseca vežbanja, Mobi Grejp su od petorice muzičara koji su se tek okupili postali savršeno usviran bend koji u svojim pesmama na neverovatno ubedljiv način kombinuje elemente garažnog roka, folka, bluza, kantrija, soula, ritam i bluza i izvornog rokenrola. Čitava muzička scena San Franciska, kao i muzičari koji bi se tu našli u prolazu, dolazili su u to vreme na Ark da slušaju probe Mobi Grejpa — bila je to gradska senzacija, stvar o kojoj se pričalo, nešto što su svi hteli da vide. Većina bendova u San Francisku, u to vreme, svirala je razvučeni bluz sa beskrajnim solo-deonicama, stojeći na sceni mirno i monotono, nastojeći da se zajedno sa publikom zagnjure u psihodelične dubine svesti. Nasuprot tome, Mobi Grejp su pravili savršeno prijemčive trominutne pop-pesme nabijene energijom, a na sceni su duvali i skakali kao tornado. Sem Endruz, gitarista grupe Big Brother and the Holding Company, prišao je na jednoj od tih proba Piteru Luisu i rekao mu: "Ljudi, vi ste bolji od Bitlsa!" Govorio je istinu.

U tom trenutku, Mobi Grejp je bila grupa snova svake izda-

vačke kuće. Predstavnici raznih kompanija sjatili su se oko Grejpa, pokušavajući da ih privole da potpišu ugovor za objavljivanje prvog albuma. Svi su se prema njima ponašali kao prema muzičkim zvezdama, još dok nisu imali nijednu snimljenu pesmu! Konačno, ugovor je potpisan sa izdavačkom kućom Kolumbija. Već u to vreme, Metju Kejc je pokazao svoju zlu stranu: poslove grupe vodio je na očajno loš način. Na primer, na Pop festivalu u Montereju, koji je bio jedan od najvažnijih događaja u rokenrolu šezdesetih godina, Kejc je od organizatora festivala zatražio sumu od milion dolara za pravo da snime nastup Mobi Grejpa! Naravno, novac nije dobio, ali se zato ni Mobi Grejp ne pojavljuju u filmu o tom festivalu, koji je danas deo muzičke istorije. Štaviše, umesto da bend na tom festivalu nastupi u subotu uveče, neposredno pre zvezde večeri Otisa Redinga, kako je prvobitno bilo planirano, organizatori su ih rasporedili da sviraju u petak popodne, pred skoro praznim gledalištem! Takav je bio način na koji je Kejc vodio poslove grupe, i članovi su odlučili da ga se otarase.

Ljudi iz izdavačke kuće Kolumbija uveravali su ih da će njihov tim advokata taj posao obaviti sasvim lako i bezbolno, i grupa je bezbrižno prionula na snimanje prvog albuma. Ploča, nazvana po imenu grupe, snimljena je za samo tri nedelje u jednom od Kolumbijinih studija u Holivudu. Iako se producent Dejvid Rubinson nije preterano trudio u radu na tom albumu, rezultat je ipak bio izvanredan — kvalitet pesama i muzičarsko umeće Grejpa nije mogla da sakrije Rubinsonova producerska nemaštovitost i nezainteresovanost. Kompanija je bila uverena da ima u rukama zlatnu koku, i upustila se u groteskno preteranu reklamnu kampanju. Umesto da se sa albuma, za početak, skine jedan singl, Kolumbija je *istovremeno* objavila pet singlova, sa svih deset pesama, što se u istoriji rokenrola nije desilo nikada pre, niti posle toga! To je, razume se, zbunilo radijske disk-džokeje, i desila se skoro nemoгуća stvar: sa albuma na kojem je bilo deset potencijalnih hitova, Mobi Grejp nisu dobili nijedan! Legendarna je i promocija koju je Kolumbija napravila za novinare, 6. juna 1967. godine: na plafon sale u kojoj se sve dešavalo bilo je okačeno deset hiljada purpurnih orhideja, čije su latice tokom večeri otpadale, a onda su se ljudi na njih klizali i padali kao da je pod prekriven korama od banane! Takođe, bilo je za tu pri-

liku nabavljeno i sedam stotina flaša crnog vina sa etiketama "Mobi Grejp", ali se niko nije setio da ponese makar jedan vadičep! I pored svega, grupa je te večeri odsvirala fantastičan promotivni koncert. No, iste noći, posle svirke, Miler, Luis i Spens bili su uhapšeni — uhvaćeni su u kolima sa tri maloletnice, a Miler je dodatno optužen i za posedovanje marihuane. Nešto kasnije su oslobođeni svih optužbi, ali to je bio loš omen koji nije varao: grupa se već bila našla na nizbrdici.

Američka turneja na koju je grupa krenula odmah po izdavanju albuma bila je katastrofalno loše organizovana i vrlo iscrpljujuća, a trajala je čitavih godinu dana. Ni članovi nisu bili dorasli situaciji: ponašali su se skandalozno, razbijali sobe po hotelima, tako da im je čak i Klajv Dejvis, u to vreme predsednik Kolumbije, poslao ljutit telegram u kojem ih je najoštrijim rečima prekorevao i zahtevao da se upristoje. Postajalo je jasno da je njegova velika investicija, ko zna zašto, ipak nedovoljno isplativa... Dok je Grejp bio na turneji, maleri se nastavljaju kod kuće: sa ogromnim iznenađenjem, producent Dejvid Rubinson ustanovio je da snimci koje je napravio na radiju ne funkcionišu dobro. Naime, veliki broj ljudi u to vreme slušao je veoma popularne **underground** rok-stanice na malim mono tranzistorima, a u takvoj kombinaciji Rubinsonov stereo-miks vokala potpuno se raspadao, i čuo se samo po jedan ili dva glasa, umesto svih pet, ukratko — ogroman broj ljudi nikada na radiju nije uspeo da čuje kako Mobi Grejp zapravo zvuče! Rubinson je onda napravio nove, mono-mikseve nekih pesama, ali trenutak je već bio propušten. Ni to još nije sve: neko vreme po izdavanju albuma, neko iz Kolumbije primetio je da na fotografiji sa omota Don Stiven-son pokazuje srednji prst; nastala je panika, pa je u sledećem tiražu na fotografiji ne samo retuširan taj prst, već je u crno prefarbana i američka zastava ispred koje je stajao Spens: bend je već toliko bio izašao na loš glas, da je jednoj muzičkoj kompaniji konzervativnih shvatanja, kakva je Kolumbija u to vreme bila, bilo nezamislivo da im dopusti da se slikaju pored zastave!

Posle turneje, bilo je vreme da se snimi drugi album. Situacija u kojoj se grupa nalazila bila je već neuporedivo lošija. Posle godinu dana provedenih na putu, bili su iznureni i umorni jedni od drugih. Kolumbija je hitno zahtevala nekakav "proizvod", jer su hteli da im se vrati uloženi novac. Grupi nije do-

zvoljeno da izabere čak ni mesto snimanja ploče: producent, ponovo Dejvid Rubinson, zahtevao je da se snima u Njujorku, kako bi on mogao da bude sa svojom porodicom. Iako im to nikako nije odgovaralo, Mobi Grejp su morali da pristanu. Grupa nepovratno počinje da se raspada već tokom snimanja te ploče: za razliku od snimanja prvog albuma, vrlo retko se dešavalo da sva petorica članova Grejpa budu u studiju. Umesto toga, svako bi bio tu da uradi sopstvene pesme, i onda odlazio. Piter Luis je čak sasvim otišao iz Njujorka kad je snimio osnovu za nekoliko pesama! Bend, jednostavno, više nije funkcionisao. Silne gudačke i duvačke sekcije koje je Rubinson angažovao više su bile tu da nadoknade odsustvo grupe u punom sastavu, nego da sprovedu Rubinsonove producent-ske ideje.

U isto vreme, preterano korišćenje droga počinje da se sve-ti, Spensu više nego ostalima: u vreme snimanja sreo je ženu koja se zvala Džoana Vels, a bavila se veštičarenjem, što tada još uvek nije bilo sasvim van mode. Po susretu s njom, počeo je da nosi izvrnute krstove, da urezuje đavolove rogove na svoje gitare, a posle jedne narkomanske seanse s njom do-živeo je i konačan duševni slom: u studiju je skinuo vatrogasnu sekiru sa zida i njome počeo da juri Stiven-sona. Razvalio je njegova vrata, i onda ga jurio sve do studija, pokušavajući da ga ubije, jer je bio ubeđen da su Stiven-sona opseli zlodusi. U studiju su ga nekako savladali, a onda je Rubinson pozvao policiju da ga uhapsu. Po hapšenju je poslat u ludnicu Bel-vju, gde je proveo šest meseci. (Kad su ga otpustili, kupio je motocikl i odvezao se u Nešvil, gde je snimio svoj jedini solo-album, **Oar**, ali to je već jedna druga priča...) Korišćenje dro-ga u muzičkom svetu bilo je, u to vreme, ne samo rašireno, već na neki način i prihvaćeno kao deo vladajuće hipi-ideo-logije. Koristili su ih i svi članovi Grejpa, ali Spens više od ostalih. On je imao neku vrstu straha od scenskog nastupa, jer se plašio da je lošiji svirač od ostalih u grupi, pa je uzimao amfetamine i LSD, droge koje "podizuju", da bi ojačao samopo-uzdanje i imao više energije. Ostali članovi Grejpa uspevali su da svoje navike drže pod kontrolom, pa da kasnije i presta-nu da uzimaju droge, ali Spens je otišao predaleko. Sasvim je sigurno da je i mentalno oboljenje, koje mu je u bolnici di-jagnostikovano (paranoidna šizofrenija), jednim delom indu-kovano neumerenim uzimanjem droga.

Tako, u vreme kad je snimanje drugog albuma, nazvanog *Wow*, bilo završeno, Mobi Grejp je već bio kvartet. Iako taj album nije bio remek-delo poput prethodnog, bio je sasvim dobar, i uspešan na top-listama. Po njegovom objavljivanju, grupa je svirala koncerte u Njujorku, a nešto kasnije otišla i na evropsku turneju — svirali su u Engleskoj, Švedskoj, Danskoj i Holandiji. Tokom boravka u Engleskoj, imali su i jednu polu-privatnu svirku, ekskluzivno za članove Bitlsa, kojima su se vema dopali.

Najveća gadost koju je Metju Kejc izveo nešto pre objavljivanja albuma *Wow*, 1968. godine, kada je već bio potpuno posvađan sa članovima grupe, bila je ova: sastavio je grupu potpuno anonimnih muzičara, i organizovao im je turneju pod imenom Mobi Grejp. Po njegovom mišljenju, ime je bilo njegovo, i šta god je on hteo da nazove tim imenom — jeste i bilo baš to. Lažni Mobi Grejp svirao je sve originalne pesme pravog sastava, a i na sceni ti muzičari su oponašali prave članove — otprilike kao što i Temptejšnsi i danas postoje, pa čak povremeno dođu i u Beograd da sviraju, a nemaju nikakve veze sa originalnom grupom. Koliko god takav postupak bio podao, Kejc je zakonski imao pravo da uradi tako nešto. Osim toga, podneo je sudsku tužbu, tražeći odštetu od milion dolara (izgleda da mu je to bila omiljena suma novca), kao i to da sud zabrani članovima grupe svako dalje korišćenje imena Mobi Grejp. Zbog svega toga, Spens je predlagao da se, pre izdavanja drugog albuma, ime grupe promeni, i da se nazovu Cows, ali Kolumbija, ne želeći da rizikuje uloženi novac, nije pristala, i spor se dalje razvlačio. Da je ime tada promenjeno, članovi grupe imali bi pravo da u budućnosti izvode svoje pesme pod svojim, makar i promenjenim imenom, ali to se nije desilo. Vrlo brzo, više uopšte neće smeti da nastupaju kao Mobi Grejp.

Pre odlaska na evropsku turneju, četvorica preostalih članova kupili su kuće u mestu Bolder Krik u Kaliforniji, i ponovo počeli da zajedno pišu pesme i redovno održavaju probe. Prvi put otkad su osnovali grupu, počeli su da se druže, živeći jedni pored drugih. Jedan, i nikako najmanje važan razlog što je Mobi Grejp popustio pod pritiskom iznenadne, kratkotrajne slave i iscrpljujuće turneje, bio je taj što se članovi grupe, izuzimajući Stivensona i Milera, prethodno uopšte nisu poznavali. Izuzetno važna stvar u životu svake rok-grupe je-

ste prijateljstvo članova, emocionalna bliskost i predanost istoj stvari, a to u Mobi Grejpu nije postojalo. Tek sada, već ostavši bez jednog člana, posle niza katastrofa kroz koje su prošli u poslovnom smislu, oni su postajali prijatelji, privrženi jedan drugom. Osećali su to kao nekakav novi početak, što i nije bilo daleko od istine. I kao kvartet, Mobi Grejp je imao mnogo toga da ponudi slušaocu. To se potvrdilo i na jednom velikom koncertu u Filadelfiji, krajem 1968, gde su, zajedno sa još tri grupe, svirali pred dvadeset hiljada ljudi koje su oduševili svojim nastupom: garderoba im je posle koncerta bila puna ljudi koji su došli da im čestitaju i pohvale ih. To ih je učvrstilo u uverenju da, i posle svega, još uvek imaju bend u koji vredi verovati i da dalji trud ima smisla. Koncertni snimci koji postoje iz tog vremena, iako ne sa istog koncerta, i savremenog slušaoca će ushititi ogromnom količinom precizno kanalisane energije, visokim sviračkim umećem i već legendarnim, perfektno aranžiranim i savršeno izvedenim višeglasnim pevanjem.

Obnovljenu pozitivnu energiju koju su nakupili Mobi Grejp su angažovali na snimanju trećeg albuma, *Moby Grape '69*, ponovo sa Rubinsonom kao producentom. Taj album je uistinu mnogo bolji nego što se inače misli i piše u istoriografiji rokenrola. Mnogo je jednostavniji i naizgled skromniji od svog prethodnika, ali je pun odlično napisanih pesama bliskih bazičnom rokenrolu, sa kristalno čistim gitarama i višeglasnim harmonijama kao u najboljim danima grupe. Ipak, i pored svega toga, stvari nije bilo moguće pokrenuti nabolje — naprotiv. Album *Moby Grape '69* objavljen je početkom 1969. godine, dok je grupa još uvek bila na turneji po Evropi. Po povratku, napustio ih je i Bob Mozli. Bio se umorio od malera i zle kobi kojima grupa nikako nije uspevala da se otme, od Kejcovog nepoštjenja i svih ostalih problema s kojima su se suočavali. Pokušavajući da iznova osmisli svoj život, daleko od muzike, prijavio se u vojsku, sa idejom da ode u Vijetnam. Međutim, to mu nije pošlo za rukom, jer nije prošao čak ni vojnu obuku: izbačen je posle nekoliko meseci, posle tuče sa jednim vojnikom. Poput Spensovog, i njegov život se sunovratio, uporedo s pojavljivanjem mentalnog oboljenja: i njemu je postavljena dijagnoza šizofrenije. Po otpuštanju iz vojske, nastavio je da živi kao beskućnik, na ulicama, u San Dijegu i okolini. To je učinio po sopstvenom izboru, valjda kao odgovor na

gorčinu i razočaranja nakupljena tokom godina. Iako mu majka živi u obližnjem Klermontu, on bi kod nje samo ponekad svratio, baš kao i kod mnogih prijatelja koje tu ima, vraćajući se ponovo na ulicu.

Poslednji, četvrti album, nazvan *Truly Fine Citizen*, snimljen je u maju 1969. godine, a možda bi bilo bolje i da nije. Miler i Stivenson nagovorili su Luisa da to učine kako bi ispunili klauzulu iz ugovora sa izdavačkom kućom. Album je snimljen za samo tri dana, pošto su neposredno pre toga, u hotelskoj sobi, Miler i Stivenson Luisu pokazali pesme koje će biti snimljene. Ovog puta nije bilo ni Rubinsona, već je snimke producirao Bob Džonston, koji za članove Grejpa nije imao nimalo pardona. "Čuo sam ja za vas, momci", rekao im je, "ovo ćete sad da snimate za tri dana, a ako nećete, možete odmah da se pokupite." Niko se više nije sećao onih silnih orhideja po plafonu.

Čak i na tako snimljenom albumu nalazila se pokoja dobra pesma, ali pomoći nije bilo: Mobi Grejp je došao do svog kraja. Ubrzo po izdavanju albuma, grupa — ili ono što je od nje preostalo — prestala je da postoji.

U godinama koje su usledile, članovi benda su se nekoliko puta ponovo okupljali i snimali povratničke albume, na kojima je ponekad, u pauzi između dva boravka u bolnicama, učestvovao i Spens. Članovi grupe snimali su i solo-albume,

osnivali su i druge sastave, ali nisu imali više nikakvog ozbiljnijeg uspeha. Odnedavno, Mozli više ne živi kao beskućnik. Novembra 1995. članovi grupe konačno su na sudu uspeali da povrate pravo na korišćenje svog imena, i u leto 1996. okupili su se ponovo i održali nekoliko koncerata. Čak je i zli Metju Kejc (koji se, inače, po sudovima povlačio ne samo sa Mobi Grejpm, već i sa svim ostalim bendovima sa kojima je ikada saradivao — sa Džeferson Erplejnom, *It's a Beautiful Day...*) kažnjen za svoje opacine — pregazio ga je konj i slomio mu kuk, pa je morao da ugradi veštački, i verovatno više nikad neće moći normalno da hoda (razume se, podneo je tužbu sudu zbog toga). Sve to, međutim, sada zanima samo nekog preživelog obožavaoca Grejpa iz šezdesetih, već dobrano sredovečnog, kao što su sada i Miler, Stivenson, Mozli i Luis, a Spens više nije, jer je u proleće ove godine umro. Sve to zanima i nekog slučajnog zaljubljenika, poput mene. Današnji klinici, kao što je Druha, pojma nemaju o Mobi Grejpu — zašto bi i imali? Trebalo je da Grejpm bude veliki kao Bitlsi, ili barem kao Stonsi; umesto toga, propali su kao malo ko pre ili posle njih, ostavivši za sobom jedan briljantan i još dva dobra albuma, i priču koju je, siguran sam, trebalo ispričati.

